

Een gezonde start...

Een geboorte is een bijzondere gebeurtenis. Maar in ontwikkelingslanden gaan nog te vaak dingen mis voor, tijdens of na de bevalling.

En dat terwijl er wereldwijde afspraken zijn om de kinder- en moedersterfte drastisch terug te dringen. Oplossingen daarvoor zijn er al. Nu het geldt nog.

Lang zullen zij leven...

Anita (in het groen) voor haar huis in Dholpur, India, samen met haar schoonzus, haar twee dochters en twee nichtjes. Ze is acht maanden zwanger. In de wieg ligt haar jongste dochter van 12 maanden.

‘Tijdens de eerste vijf levensjaren worden intelligentie, emotie, persoonlijkheid en sociale vaardigheden gevormd’

Een bevalling is elke keer weer een spannende en risicovolle gebeurtenis. Helemaal voor zwangere vrouwen die dat onder erbarmelijke omstandigheden moeten doen. In het afgelopen jaar zijn er 9,7 miljoen baby's, peuters en kleuters gestorven. Dit treurige feit is tegelijkertijd een historisch hoogtepunt... Een hoogtepunt omdat het sterftecijfer onder jonge kinderen voor het eerst onder de tien miljoen daalde. De moedersterfte is eveneens ongekend hoog. Elke minuut overlijdt er ergens ter wereld een vrouw aan complicaties van een zwangerschap of geboorte. Deze moeders en kinderen overlijden meestal aan eenvoudig te voorkomen ziektes of aan de gevolgen van gebrekkige medische voorzieningen of slechte leefomstandigheden. Om dit soort problemen aan te pakken, hebben de lidstaten van de Verenigde Naties in 2000 de Millenniumdoelen aangenomen. Waaronder doelen die zich richten op het terugdringen van respectievelijk de kinder- en moedersterfte. Het aantal kinderen dat zijn of haar vijfde verjaardag niet haalt, moet in 2015 met tweederde zijn afgenomen. En de moedersterfte moet zijn teruggedrongen met 75 procent. Wereldwijd nemen 68 landen 97 procent van de kinder- en moedersterfte voor hun rekening. Gelukkig lijkt het voor zestien van deze landen mogelijk om de kindersterfte tijdig en voldoende terug te dringen. Ook voor andere landen zijn deze doelen zeker nog haalbaar. Hiervoor is het echter wel noodzakelijk dat de zwakke gezondheidszorg verbetert, medische voorzieningen toegankelijk worden voor moeder en kind en de positie van de vrouw verbetert.

Anisha's bevalling

Met een traditionele stethoscoop luistert Bhagwati Mainali naar de regelmatige hartslag van Anisha Ghimire's ongeboren kind. Ook de hartslag en bloeddruk van de 26-jarige moeder zijn in orde, ieder moment kan zij bevallen van haar derde kind. Haar kraambed is thuis, in het afgelegen bergdorpje Subhang Arubote, in het oosten van Nepal, omdat het dichtstbijzijnde ziekenhuis zeven uur lopen is. Haar schoonzussen en vroedvrouw Bhagwati Mainali helpen bij de bevalling. Zij verwacht geen complicaties, want tijdens de zwangerschap is Anisha drie keer onderzocht bij een lokale gezondheidspost.

De burens hebben zich 's middags al bij de woning van Anisha verzameld en wachten in spanning de geboorte van de nieuwe baby af. Er ligt een zware druk op de jonge moeder, want na twee dochters verwacht haar familie dat zij eindelijk een zoon baart. Eerder op de dag heeft een priester zelfs een speciale ceremonie gehouden, die voor de geboorte van een jongen moet zorgen. Tegen de avond is het zover: Anisha bevalt van een gezonde zoon. De bevalling verliep soepel, maar de navelstreng zat twee keer om de nek van de baby. Zonder het snelle ingrijpen van de vroedvrouw had hij zuurstofgebrek kunnen hebben of zelfs kunnen stikken.

Complicaties

Dankzij de professionele hulp van Bhagwati Mainali gaat alles goed met Anisha en haar pasgeboren zoon. Maar dat geldt helaas nog niet voor een heleboel andere vrouwen en hun pasgeborenen. Wereldwijd sterven er jaarlijks maar liefst 2 miljoen baby's binnen een dag na de geboorte; 529.000 vrouwen overlijden ieder jaar aan de complicaties van de zwangerschap of bevalling. →

Vroedvrouw Bhagwati Mainali luistert met een traditionele stethoscoop naar de hartslag van de baby van Anisha Ghimire.

Foto: Unicef

- ▲ Een pasgeboren baby, met op de achtergrond de moeder, in een ziekenhuis in Kirgizië. Unicef zorgt dat vrouwen tijdens hun zwangerschap al beter op hun voeding letten, zodat problemen als een te grote schildklier, een open ruggetje of mentale achterstand voorkomen kunnen worden.
- ◀ De zes maanden oude Augustina wordt op een traditionele manier gewogen op het consultatiebureau in Dakshin Dinajpur, India. Omdat ze te licht is voor haar leeftijd, wordt haar groei iedere twee weken gecontroleerd.

Foto: Unicef/Anita Khemka

► Een gezondheidsmedewerker meet de bloeddruk van de zwangere vrouw tijdens het spreekuur in het vluchtelingenkamp Abu Shouk, Noord-Darfur. Unicef steunt de kliniek in het vluchtelingenkamp die de gezondheid van zwangere vrouwen en pasgeborenen controleert en in de gaten houdt. Ze zorgt voor apparatuur, medicijnen en vaccinaties.

Foto: Unicef/Shehzad Noorani

→ Dat is ongeveer één vrouw per minuut. De ontwikkelingslanden, met name in de Sub-Sahara en Zuid-Azië, nemen 99 procent van de kraambedsterfte voor hun rekening. Een vrouw in de Sub-Sahara heeft een kans van één op zestien om tijdens de zwangerschap of bevalling te overlijden, terwijl die kans voor een westerse vrouw één op vierduizend is.

Deze onnodige en gemakkelijk te voorkomen kraambedsterfte moet in 2015 met 75 procent zijn teruggedrongen ten opzichte van 1990. Om dit Milleniumdoel te bereiken moet de internationale gemeenschap nog veel werk verzetten. Hiervoor is het noodzakelijk dat de omstandigheden voor zwangere vrouwen drastisch verbeteren.

Dat Anisha zwangerschapscontroles kreeg en werd bijgestaan door een professionele vroedvrouw is een uitzondering: in Nepal komt tot nu toe minder dan dertig procent van de zwangere vrouwen in aanmerking voor zwangerschapscontroles. In slechts elf procent van de bevallingen is er professionele medische hulp aanwezig. Belangrijke oorzaken van deze slechte omstandigheden en de hoge sterftecijfers in Nepal en elders in de wereld zijn onder meer discriminatie van vrouwen en het gebrek aan medische zorg voor en tijdens de bevalling. Om dit te veranderen, ondersteunt Unicef wereldwijd projecten waardoor medische zorg en voorzieningen verbeteren. Bijvoorbeeld met de bouw van ziekenhuizen op het platteland, het opzetten van consultatiebureaus, het trainen van artsen, vroedvrouwen en verpleegkundigen, het leveren van medische materialen en medicijnen voor zwangere vrouwen zoals foliumzuur, vitamine A en ijzer.

Goede start

‘Een goede start van het leven is ontzettend belangrijk,’ zegt Unicef-medewerker Simone Vis, die zich jarenlang in ontwikkelingslanden heeft ingezet voor jonge kinderen. ‘Om te overleven en zich te ontwikkelen is het noodzakelijk dat kinderen én moeders de juiste aandacht krijgen. Die overlevingskans is groot als er goede gezondheidszorg, voeding, vaccinaties, voorlichting en onderwijs is voor moeder en kind. Unicef ziet in dat de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van jonge kinderen tot vijf jaar bijzonder belangrijk zijn voor hun verdere leven.’

In de eerste vijf jaar ontwikkelen kinderen de basis voor hun verdere leven. Intelligentie, emotie, persoonlijkheid en sociale vaardigheden worden in deze periode gevormd. Met een goede start presteren kinderen beter op school, ontwikkelen zelfvertrouwen en zijn ze beter toegerust voor de toekomst. Groeit een kind in ongezonde en onrustige omstandigheden op, dan kan dit een negatief effect hebben op de rest van zijn of haar leven. Vis: ‘Daarom verschuift de aandacht meer en meer van “het in leven houden” naar “interveniëren in het leven van moeders en jonge kinderen”’. Steeds meer projecten van Unicef zijn erop gericht problemen bij de bron aan te pakken. Zo voorkom je veel ellende die je anders later weer moet herstellen. Bied moeders en kinderen wat zij nodig hebben, dan vergroot je de kans dat kinderen zich psychisch, sociaal, gezond en emotioneel goed zullen vormen.’

Borstvoeding

Voor vrouwen als Anisha en hun kinderen is het wereldwijd opleiden van vroedvrouwen en medisch personeel van groot belang voor een gecontro- →

Met een goede start presteren kinderen beter op school

MILLENNIUMDOELEN

Tijdens een speciale bijeenkomst van de Verenigde Naties is in 2000 de Millennium Verklaring aangenomen. Regeringsleiders van 189 landen hebben afgesproken grote wereldproblemen als armoede, ziekte en honger serieus aan te pakken. Dit is vertaald in acht Millenniumdoelen:

- 1 Extreme armoede en honger zijn uitgebannen
- 2 Alle kinderen hebben toegang tot het basisonderwijs
- 3 Alle mannen en vrouwen hebben gelijke rechten
- 4 Kindersterfte is sterk afgenomen
- 5 Moedersterfte is flink afgenomen
- 6 Verspreiding van ziektes als aids en malaria is gestopt
- 7 Meer mensen leven in een duurzaam leefmilieu
- 8 Meer eerlijke handel, schuldenverlichting en hulp.

Hoewel de doelen natuurlijk voor iedereen bestemd zijn, hebben de meeste betrekking op het welzijn van kinderen. Kinderen zijn het meest kwetsbaar en makkelijk slachtoffer van slechte leefomstandigheden. Het merendeel van de doelen moet in 2015 zijn gehaald.

www.millenniumdoelen.nl

Een gezonde start...

- leerde zwangerschap, een veilige bevalling voor moeder en kind en de gezondheid van de baby in de eerste levensfase. Een belangrijke taak ook is het geven van voorlichting over borstvoeding. Uit Ghanees onderzoek blijkt dat borstvoeding in het eerste uur na de geboorte het aantal sterfgevallen onder pasgeborenen met 22 procent kan verminderen. Geven moeders een half jaar lang borstvoeding, dan overleven er naar schatting 1,3 miljoen kinderen, die anders voor hun vijfde verjaardag waren gestorven.

Yustina's tweeling

In alle rust geeft Yustina haar vier maanden oude tweeling Adelia Dwi Rini en Maria Aprilia Brani de borst. Samen met haar man woont ze op het Indonesische eiland Flores. Zo'n tachtig procent van de Indonesische kinderen die onvoldoende en slechte voeding krijgen, zijn jonger dan twee jaar. Op Flores is er zelfs sprake van chronische ondervoeding. Unicef biedt daarom trainingen aan consulenten en vroedvrouwen als onderdeel van een nationale campagne om borstvoeding te promoten en kinderen betere voeding te geven. Samen met de overheid zorgt Unicef er ook voor dat het gebruik van alternatieven voor borstvoeding wordt tegengegaan. Borstvoeding is gezonder en bevat belangrijke bouwstoffen, tegelijkertijd biedt het ook bescherming tegen allerlei dodelijke ziektes, verkleint het de kans op ondervoeding en diarree en zorgt voor een betere groei en ontwikkeling. Yustina is enthousiast over de borstvoeding en wil er zo lang mogelijk mee doorgaan. Ze weet nu dat het de beste voeding is voor haar twee dochters.

Simpele middelen

Naast borstvoeding zijn er tal van andere eenvoudige oplossingen om kindersterfte tegen te gaan. Kinderen hoeven niet te overlijden aan ondervoeding en diarree, malaria, longontsteking, hiv en kinderziekten als de mazelen. Deze belangrijkste doodsoorzaken zijn meestal met simpele middelen te voorkomen, zoals met het uitdelen van geïmpregneerde muskietennetten. Ook de aanwezigheid van prenatale zorg en consultatiebureaus is ontzettend belangrijk voor moeder en baby. Hier krijgen baby's medische controles en wordt hun ontwikkeling bijgehouden.

Hoewel het tempo laag ligt, neemt het aantal positieve veranderingen zeker toe. Zo is in ontwikkelingslanden – met uitzondering van de Sub-Sahara – het aantal begeleide bevallingen met 25 procent toegenomen. En het aantal kinderen dat voor zijn of haar vijfde jaar overlijdt, is dalende. Voor een aantal landen zijn de Millenniumdoelen nog haalbaar. Maar dat kan alleen als overheden en hulporganisaties voldoende steun krijgen. ■

Tekst: Sietske Arkenau

Meer informatie over de vooruitgang in het terugdringen van kinder- en moedersterfte is te lezen op www.unicef.nl/countdown

Foto: Unicef/Josh Estey

Yustina geeft borstvoeding aan haar vier maanden oude tweeling Adelia Dwi Rini en Maria Aprilia Brani.

Foto: Unicef/Ami Vitale

Foto: Unicef/Giacomo Pirozzi

Prijzen blijven stijgen

Een wereldwijde voedselcrisis is een feit. Graan, rijst, maïs, het is in steeds beperktere mate voorhanden. En om te kunnen eten, moeten mensen steeds dieper in de buidel tasten. De prijzen van voedselproducten stijgen explosief: tussen 2002 en 2008 zijn de wereldvoedselprijzen met 140 procent toegenomen.

Maar liefst 850 miljoen mensen lijden dagelijks honger, zij zijn zelfs ondervoed. Onder invloed van de stijgende voedselprijzen is dit aantal alleen al vorig jaar met 50 miljoen toegenomen. Mensen lijden niet alleen honger, door de hogere kosten raken zij dieper in armoede en worden afhankelijk van voedselhulp.

Hevige regen, overstromingen of juist extreme droogte veroorzaken overal ter wereld mislukte oogsten. Maar klimaatverandering is slechts een van de oorzaken voor de hogere voedselprijzen. Ook de toenemende bevolkingsgroei en het gebruik van biobrandstof zijn hier debet aan. In een vertrouwelijk rapport schrijft de Wereldbank dat de vraag naar biobrandstoffen zelfs verantwoordelijk is voor 75 procent van de toegenomen voedselprijs.

‘De aanhoudende prijsstijging is de grootste uitdaging die we in 45 jaar hebben meegemaakt,’ zegt Josette Sheeran van het *World Food Programme*, ‘deze voedselcrisis is een stille tsunami, geen continent zal gespaard blijven. De internationale gemeenschap moet nu in actie komen, met oplossingen voor de korte en lange termijn. Het voedseltekort beïnvloedt het dagelijkse leven van steeds meer gezinnen en heeft een negatief effect op opgroeiende kinderen. De gevolgen van een gebrek aan voedingsstoffen tijdens hun ontwikkeling zullen de rest van hun leven merkbaar zijn.’ ■

Tekst: Sietske Arkenau

Foto: Unicef/Giacomo Pirozzi

JEMEN Eerste stap naar emancipatie

Emancipatie van meisjes staat niet bovenaan de agenda in het minst ontwikkelde land van het Midden-Oosten. In de republiek Jemen heerst grote ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Scholing en voorlichting van meisjes en vrouwen is hét middel om het tij te keren. Unicef steunt daarom speciale onderwijsprojecten die hun rechten bevorderen en seksediscriminatie tegengaan.

TWEDEKANSONDERWIJS

In het plaatsje Munira wordt volop gebruik gemaakt van de nieuwe basisschool, die met steun van Unicef is gebouwd. Een docente geeft na schooltijd les aan vrouwen in lezen en schrijven. Veel vrouwen in Jemen hebben nooit de kans gehad onderwijs te volgen: tweederde van alle vrouwen is analfabeet.

Foto: Unicef/Giacomo Pirozzi

1 SARAH

Sarah (11) wil graag naar school maar haar ouders houden haar thuis. Zij beweren dat zij zich onderwijs voor Sarah en haar zusje Fatima niet kunnen veroorloven. De kinderen vullen hun dagen met huishoudelijk werk. Sarah: 'Ik wil graag naar school zodat ik later dokter kan worden.' Unicef stimuleert onderwijs voor meisjes als Sarah. Bijvoorbeeld door de aanstelling van vrouwelijke leerkrachten.

2 LEZEN EN SCHRIJVEN

Deze vrouw leert andere vrouwen lezen en schrijven. Unicef steunt alfabetiseringsprojecten zodat zoveel mogelijk volwassen vrouwen de kans krijgen zich alsnog te ontwikkelen.

3 SEKSEDISCRIMINATIE

Meisjes luisteren aandachtig naar hun leerkracht. Unicef probeert seksediscriminatie en andere vormen van ongelijkheid terug te dringen, zodat meer meisjes de mogelijkheid krijgen zich te ontwikkelen. Ook zorgt Unicef ervoor dat de kwaliteit van het onderwijs verbetert om zo schooluitval tegen te gaan.

4 ONDERONTWIKKELD

Op het platteland, waar tachtig procent van de Jemenieten woont, is de toegang tot basisvoorzieningen als water, gezondheidszorg en onderwijs zeer beperkt.

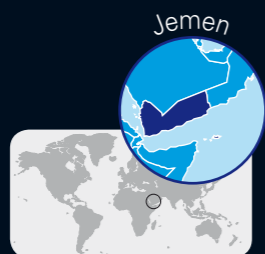
5 SAMEN LES

De schooldag begint weer voor de leerlingen van de Sumeiah basisschool, in het afgelegen woestijndorpje Muredifeia. Zoals kenmerkend voor alle scholen in Jemen, zijn ook in dit overvolle en snikhete schooltje de jongens ruim in de meerderheid. Maar meisjes zijn meer dan welkom in de strooien hut, waar zelfs gemengd les wordt gegeven. Unicef draagt ook in dit afgelegen gebied bij aan beter onderwijs door ondersteuning te bieden met schoolboeken en leermaterialen als schriften en schrijfgerei.

Foto: Unicef/Giacomo Pirozzi

Jemen heeft een lange tumultueuze geschiedenis. Sinds een aantal jaar is het in het land relatief rustig. Er heerst nog grote armoede, maar de overheid is met steun van Unicef bezig om het land te ontwikkelen. Bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs, en dan vooral voor vrouwen en meisjes. 'Emanipatie is nog ver te zoeken in Jemen,' zegt Ingrid Visscher, directeur van Unicef Nederland. Onlangs bezocht ze samen met Unicef's partner en reisorganisatie Djoser onderwijsprojecten in Jemen. 'Het is een ingewikkeld proces en er is nog een lange weg te gaan om tot gelijkheid tussen mannen en vrouwen te komen. Een basisvoorwaarde is dat meisjes en vrouwen leren lezen en schrijven. Dit is een noodzakelijke stap voor hun verdere ontwikkeling.' Vrouwen krijgen alsnog de kans om zich te scholen, en bijvoorbeeld lerares te worden. Visscher: 'Er is een sterke behoefte aan vrouwelijke leerkrachten, want veel meisjes mogen geen onderwijs volgen als er een leraar voor de klas staat. Ouders houden hen dan weg van school.' De eerste vrouwen staan al voor de klas, en ook in andere onderwijsprojecten in Jemen worden successen geboekt.

Cijfers

- Oppervlakte: 15,6 x **Nederland**
- Hoofdstad: **Sana'a**
- Inwonertal: **23 miljoen**
- Levensverwachting: **62 (2006)**
- Human Development Index: **153e plaats van 177 landen (Nederland staat op de 9e plaats)**

Foto: Unicef/Giacomo Pirozzi

Foto: Unicef/Mohamed Samabani

Foto: Unicef/Giacomo Pirozzi

SOCIALE DRUK

Gehuld in een nikaab helpt een jonge moeder haar dochter met huiswerk maken. Zij wonen in de provincieplaats Ziadia, waar de dochter naar school gaat. De moeder vindt onderwijs erg belangrijk en stimuleert daarom haar dochter goed te leren. Zelf heeft zij nooit de basisschool kunnen afronden omdat zij onder sociale druk gedwongen werd school vroegtijdig te verlaten.